

سازمان بهداشتی کشور
معاونت امور توانبخشی
سازمان توانبخشی مبتنی بر جامعه

آموزش در جامعه برای کمک به افراد معلول

راهنمای آموزگاران مدرسه

سازمان بهداشت جهانی

عنوان و نام پدیدآور: راهنمای آموزگاران مدرسه / مؤلف سازمان بهداشت جهانی؛ مترجم: ستاد گسترش توانبخشی مبتنی بر جامعه؛ ویراستاران علمی: شهناز عباس نیا، کاظم نظم ده.

مشخصات نشر: تهران: سازمان بهزیستی کشور، اداره کل روابط عمومی، ۱۳۸۸.

مشخصات ظاهری: ۴۰ ص.: مصور، جدول.

فروست: آموزش در جامعه برای کمک به افراد معلول؛ [ج. ۳۴]

شابک: دوره: ۷- ۲۱- ۵۵۱۷- ۶۰۰- ۹۷۸- ج. ۳۴: ۲- ۵۵- ۵۵۱۷- ۹۷۸- ۶۰۰-

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Guide of school teachers

موضوع: توانبخشی - راهنمای آموزشی

موضوع: معلولان - راهنمای مهارت های زندگی

موضوع: معلولان - آموزش و پرورش

شناسه افزوده: سازمان بهداشت جهانی

شناسه افزوده: World Health Organization

شناسه افزوده: سازمان بهزیستی کشور. ستاد گسترش توانبخشی مبتنی بر جامعه

شناسه افزوده: سازمان بهزیستی کشور. اداره کل روابط عمومی

شناسه افزوده: آموزش در جامعه برای کمک به افراد معلول؛ [ج. ۳۴]

رده بندی کنگره: HDV ۲۵۵/۱۸ ج. ۳۴ ۱۳۸۸

رده بندی دیویی: ۳۶۲/۱۷۸۶

شماره کتابشناسی ملی: ۱۹۰۷۸۵۵

آموزش در جامعه برای کمک به افراد معلول

راهنمای آموزگاران مدرسه

مؤلف: سازمان بهداشت جهانی

مترجم: ستاد توانبخشی مبتنی بر جامعه

ناشر: اداره کل روابط عمومی سازمان بهزیستی کشور

ویراستاران علمی: شهناز عباس نیا - کاظم نظم ده

صفحه آرای: عظیم علیپور فطرتی

چاپ اول: ۱۳۸۸

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: اهدایی

معلولیت چیست؟

کارهایی که مردم باید بتوانند انجام دهند

تأثیرات آموزش

چگونه می توان افراد معلول را آموزش داد

چرا کودکان معلول باید به مدرسه بروند

مشکلات عمومی

مشکلات رفت و آمد به مدرسه

مشکلات رفتاری

اطلاعات کلی درباره مدرسه رفتن

دوره پیش دبستان

شروع مدرسه

آماده کردن بقیه کودکان و والدین آنها

در مدرسه

اطلاعات بیشتر در مورد معلولیت ها

کودکانی که مشکل بینایی دارند

کودکانی که مشکل شنوایی یا گویایی دارند

کودکانی که مشکل حرکتی دارند

کودکانی که در دست یا پا حس ندارند

کودکانی که صرع دارند

کودکانی که مشکل یادگیری دارند

کلاس سواد آموزی بزرگسالان معلول

ارزیابی از خود

ارزشیابی کودکان معلول

مقدمه

معلولیت چیست؟

■ مشاهده کرده اید که برخی از افراد جامعه مشکل هایی دارند که سایر مردم ندارند. به طور مثال دیده اید که برخی از افراد مشکل بینایی دارند. بعضی دیگر در شنوایی یا گویایی یا یادگیری مشکل دارند، یا نمی توانند مثل دیگران راه بروند. گروهی رفتارشان غیر عادی است، صرع دارند، یا دردست ها و پاهایشان حس ندارند. این مشکل ها معلولیت نامیده می شود.

■ در هر جامعه افرادی معلول هستند. گفته می شود از هر صد نفر هفت نفر معلول اند. متوجه خواهید شد که بعضی از افراد معلول مثل سایر افراد جامعه زندگی می کنند. هم چنین متوجه خواهید

شد که عده ای به دلیل معلولیت شان در انجام همان فعالیتهایی که اعضای خانواده و جامعه انجام می دهند، دشواری هایی دارند.

فعالیت هایی که مردم باید بتوانند، انجام دهند

■ گاهی اوقات خانواده های افراد معلول و سایر مردم فکر می کنند، افراد معلول نمی توانند از عهده بعضی از مهارت های زندگی روزانه بر آیند. این طرز تفکر صحیح نیست. بسیاری از آنان می توانند تمام فعالیت های عادی زندگی روزانه را انجام دهند و بعضی دیگر نیز با آموزش و یا استفاده از وسایل کمکی از عهده ی انجام تمام و یا اکثر این کارها بر می آیند. برای مثال آن ها نیز می توانند راه بروند، از خودشان مراقبت کنند، ارتباط برقرار نمایند، درس بخوانند، حرفه های خاصی را با توجه به نوع معلولیت خود یاد بگیرند و دارای شغل شوند.

■ غالبا خانواده و جامعه به افراد معلول فرصت یادگیری انجام فعالیت هایی را که باید یاد بگیرند، نمی دهند. آنان را به مدرسه رفتن، کارکردن، یا مشارکت در کارهای خانوادگی و اجتماعی تشویق نمی کنند.

■ تمام این افراد را که نمی توانند کارهایی مثل دیگران را انجام دهند، باید آموزش داد این آموزش ممکن است در مدرسه، توسط خانواده و یا به صورت دیگری رخ دهد. آموزش این گونه افراد، توانایی هایی آنها را پرورش

می دهد تا به این وسیله بر معلولیت خویش غلبه کنند.

تأثیرات آموزش

آموزش به کودکان کمک می کند تا فعالیت های زیر را انجام دهند:

■ بازی کردن

■ انجام بهتر کارهای شخصی مثل خوردن، نوشیدن، حفظ نظافت، رفتن به توالت و پوشیدن لباس تا حد ممکن بدون کمک

■ راه رفتن بدون کمک دیگران و به تنهایی یا با حداقل کمک در منزل، حیاط، روستا، مسافرت کردن با اتوبوس، قطار، قایق یا حیوان و...

■ ارتباط برقرار کردن با دیگران

■ رفتن به مدرسه

■ شرکت در فعالیت های خانوادگی و اجتماعی

آموزش به بزرگسالان کمک می کند تا فعالیت های زیر را انجام دهند:

■ انجام بهتر کارهای شخصی و مراقبت از خود

■ رفتن به این سو و آن سو با حداقل کمک ممکن

■ برقرار کردن ارتباط با دیگران

- شرکت کردن در فعالیت های خانوادگی و اجتماعی
- درس خواندن (در صورتی که به مدرسه نرفته باشند).
- انجام کارهای خانه
- اشتغال

آموزش به افراد معلول کمک می کند تا در محیط خارج از خانواده به یادگیری و فعالیت بپردازند و با افراد دیگر ارتباط داشته باشند.

چگونه می توان افراد معلول را آموزش داد

- مجموعه ی «آموزش در جامعه برای افراد معلول» شرح داده است که چگونه کودکان و افراد بزرگسال معلول را می توان آموزش داد تا زندگی بهتری داشته باشند
- آنچه در این مجموعه آموزشی شرح داده شده است، توان بخشی مبتنی بر جامعه خوانده می شود
- این کتابچه که برای شما نوشته شده ، قسمتی از این مجموعه ی آموزشی است و در آن شرح داده شده است که شما برای انجام برنامه توان بخش مبتنی بر جامعه، چه کارهایی می توانید بکنید
- توان یار محلی فردی است که مسوول ترتیب دادن و اداره کردن برنامه ی آموزشی این افراد در جامعه است.
- شاید هم اکنون یک توان یار محلی داشته باشید . این توان یار ممکن است همان کسی باشد که این کتابچه را به شما داده و از شما تقاضای همکاری کرده است

- توان یار محلی کارهای زیر را انجام می دهد:
- شرکت دادن جامعه در برنامه های توان بخشی مبتنی بر جامعه
- شناسایی و مشخص کردن محل زندگی افراد معلول
- راهنمایی در مورد افراد معلولی که نیاز به آموزش دارند
- انتخاب مواد آموزشی مناسب از این مجموعه برای فردی که نیاز به آموزش دارد

پیدا کردن و آموزش کسی از میان افراد خانواده یا جامعه تا مربی فردی باشد که نیاز به آموزش دارد آموزش، راهنمایی، مشاوره و ایجاد انگیزه برای این افراد و مربیان آنها در خانه تا به آموزش ادامه دهند ارزشیابی پیشرفتی که فرد تحت آموزش پیدا می کند تهیه و نگه داری گزارش ها جلب همکاری آموزگاران مدرسه برای پذیرش کودکان و بزرگسالان معلول شناسایی و ارجاع افرادی که به خدمات دیگر نیاز دارند

شما به عنوان آموزگار نکات زیر را در نظر داشته باشید.

- شاید توان یار محلی در مورد کودکی که باید به مدرسه برود، تقاضای همکاری کرده باشد. چه بسا شما در زمینه ی تدریس به این کودکان تجربه داشته باشید. بنابراین می دانید چه کمکی باید به تحصیل این کودکان بکنید. اگر تاکنون به معلولی درس نداده اید این راهنما به شما کمک می کند.
- در صفحه های بعد، اطلاعاتی آمده است که آگاهی شما را در این زمینه افزایش می دهد و در نتیجه موقعیت کودکان معلول را بهتر درک می کنید. هم چنین با داشتن این اطلاعات می فهمید که وقتی این قبیل کودکان به مدرسه می آیند چه کمکی باید به آنها بکنید.
- آموزش به این کودکان اقدامی جالب و با ارزش است. برخی آموزگاران فکر می کنند که انجام این کار ممکن نیست و این کودکان باید به طور ویژه آموزش ببینند یا این که باید آنها را به مدرسه استثنایی فرستاد. لیکن تجربه نشان داده است از هر ده کودک معلول هشت یا نه کودک می توانند در مدارس عادی درس بخوانند. وقتی این راهنما را مطالعه کنید، می بینید که تدریس به کودکان معلول امکان پذیر و لازم است.
- تعداد این کودکان در مدارس عادی که آن ها را می پذیرند زیاد نیست و هر آموزگار ممکن است فقط یک یا دو دانش آموز داشته باشد.

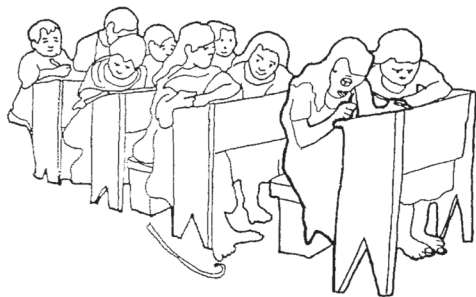
چرا کودکان معلول باید به مدرسه بروند

در روستای شما ممکن است یک شورای توانبخشی وجود داشته باشد، که شما در صورت علاقه مندی می توانید در آن عضو شوید و از این طریق به افراد کم توان روستای خود کمک کنید. تا وضعیت بهتری داشته باشند توان یار محلی در مورد شورا اطلاعاتی دارد که می توانید از وی بپرسید. گاه ممکن است یک گروه خود یار یا یک تشکل محلی از افراد دارای نا توانی در روستای شما فعال باشد در صورت علاقه می توانید با این

گروه ها همکاری کنید هم چنین می توانید از این گروه ها بخواهید در مورد ایجاد تغییر نگرش در میان معلمان و دانش آموزان جلساتی را در مدرسه بر گزار کنند.

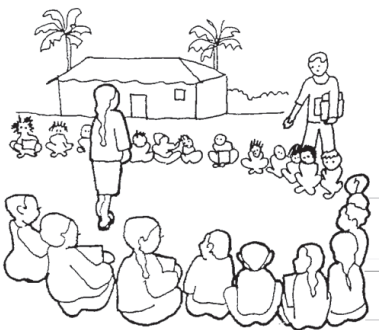

■ این کودکان باید مانند بقیه بچه ها به مدرسه بروند، زیرا این کار به پیشرفت فکری آنان کمک می کند و می توانند دنیای اطراف خود را بشناسند و اعضای مفیدی برای جامعه باشند.

■ ممکن است برخی از آنان نتوانند خواندن، نوشتن و حساب کردن را مانند سایر کودکان یاد بگیرند.

به هر حال به دلایل زیر این کودکان نیز باید به مدرسه بروند:
تحصیل به کودکان کمک می کند تا وقتی بزرگ شدند، افراد مستقلی بشوند.
آنان را آماده می کند تا کار کنند و در آمد داشته باشند.
می آموزد که چگونه بادیگران دوست شوند، رفتارشان چگونه باشد و چگونه همراه با دیگران کار کنند.
توانایی های کودکان را پرورش می دهد.
به آنها می آموزد که مقررات را بپذیرند و مسوولیت قبول کنند.
به کودکان کمک می کنند تا روابط دوستانه ایجاد و احساس کنند که به گروهی تعلق دارند.
تحصیل فعالیت هایی را به کودکان می آموزد تا نقش خود را در جامعه و خانواده ایفاء کنند.

■ تمام این موارد کمک می کند تا معلولیت های کودکان تا حدود زیادی جبران شود، و نیز سایر کودکان مشاهده می کنند که این کودکان با وجود معلولیت های خود چه کارهای زیادی را می توانند انجام دهند، به این صورت تمام بچه ها یاد می گیرند تفاوت هایی را که با هم دارند بپذیرند و یکدیگر را قبول داشته باشند.

- به این دلایل باید به آنان فرصت داد که به همان مدرسی بروند که سایر کودکان می روند
- شاید شما در کشوری زندگی کنید که مدرسه رفتن لازم یا حتی اجباری باشد. در این صورت مدرسه رفتن برای این کودکان نیز باید اجباری باشد.
- برخی از آنان ممکن است فقط چند کلاس بتوانند درس بخوانند اما بعضی از آنها این توانایی را دارند که تحصیلات خود را تا سطوح عالی ادامه دهند. شما به میزان توانایی هر کودک پی ببرید و سپس در مدرسه ی خودبه آنها کمک کنید تا به بالاترین سطح تحصیلی که استعدادش را دارد برسد.
- تحصیل در مدرسه موجب می شود تا افراد معلول بهتر بتوانند از آموزش های حرفه ای و شغلی بهره مند شوند.

مشکلات کلی

مشکل رفت و آمد به مدرسه

- مدرسه ممکن است در روستای شما یا در فاصله ی نزدیکی از آن باشد. بدین ترتیب برای دخترها و پسرهایی که در سن مدرسه هستند چه معلول باشند، چه سالم امکان مدرسه رفتن وجود دارد.
- ممکن است کودکان معلولی باشند که نتوانند راه مدرسه را به تنهایی طی کنند یا شاید بعضی دیگر توانایی پیاده آمدن تا مدرسه را نداشته باشند.

ترتیبی بدهید که یکی از اعضای خانواده، دوست، همکلاسی، یا یکی از همسایگان وظیفه ی بردن و بازگرداندن آنان را به عهده بگیرد.

مشکلات رفتاری

- رفتار روشی است که یک کودک در انجام کارها دارد مانند، طرز صحبت کردن، نشستن، لمس کردن، نگرستن و لباس پوشیدن و ...
- کودک رفتار را یاد می گیرد اغلب آنها رفتار را از والدین یا بقیه ی بزرگ ترها و نیز از کودکان مخصوصا کودکان هم سن و سال خود می آموزند.
- کودک، رفتار نامطلوب را مانند رفتار خوب یاد می گیرد.

به همین دلیل رفتار کودکان با یکدیگر متفاوت است.

■ کودکان با رفتارشان نیازها و احساسات خود را بیان می کنند. به او توجه کنید و گوش دهید تا متوجه شوید که با رفتارش می خواهد چه چیزی را نشان دهد. شما هم باید سعی کنید به طریقی که کودک درک کند به رفتار او پاسخ دهید

■ برخی کودکان ممکن است در موارد زیر مشکلات رفتاری داشته باشند:

نتوانند مدتی طولانی به یک چیز یا موضوع خاص توجه کنند

خیلی آرام، خجول و ترسو باشند

خیلی پر حرف و نیازمند توجه بسیار باشند

خیلی حسود باشند

زود ناراحت شده و تحت تاثیر قرار بگیرند

عادت کرده باشند به دیگران و خودشان ضربه بزنند و پا به فرار بگذارند

شکلک در آورند، دست هایشان را گاز بگیرند یا خراش دهند

خطر را شناسند یا درک نکنند

عادت کرده باشند خود را تکان دهند و جلو و عقب بروند

عادت کرده باشند فرار کنند

عادت کرده باشند گریه کنند

■ گاهی مشکلات رفتاری، به کودک آسیب می رساند، مثل وقتی که

خودش را گاز می گیرد، می خراشد یا به سرش ضربه می زند. مشکلات

رفتاری هم چنین ممکن است به دیگران آسیب برساند

■ گاهی مشکلات رفتاری پیشرفت کودک را کند می کند و ممکن است

باعث شود که کودک از توانایی های خود استفاده نکند و کارهایی را که

می تواند انجام ندهد.

یادگیری کودکی که چنین رفتارهایی دارد معمولاً به خوبی سایر بچه ها

نیست.

■ بعضی از بچه ها ممکن است رفتار بدی با کودکان، مخصوصاً کودکان معلول داشته باشند، مثلاً آنها را بزنند،

ناسزا بگویند یا مسخره کنند.

■ گاهی مشکلات رفتاری کودک، باعث ناراحتی خانواده و مردم می شود. غالباً خانواده و جامعه مایل نیستند مسوولیت کودکی را عهده دار شوند که مشکلات رفتاری دارد.

چگونه می توان رفتار نامناسب کودک را تغییر داد

■ کودک رفتار خوب را با مشاهده ی رفتار خوب دیگران، بازی کردن با کودکانی که رفتار خوب دارند، آموزگار، سایر بزرگسالان و رفتار خوب شما یاد می گیرد.

■ وقتی کودک رفتار نامطلوبی نشان می دهد، به او بفهمانید که شما از آن رفتار خوشتان نیامده است اگر کودک نخواهد که شما را آزرده خاطر کند، آن رفتار نامطلوب را تکرار نخواهد کرد.

■ اگر می خواهید درباره رفتار نامطلوب کودک اطلاعاتی داشته باشید تا آن را اصلاح کنید، به دقت مراقب کودک باشید تا ببینید چه موقع، کجا و به چه علت رفتار نامطلوب از خود نشان می دهد.

■ وقتی کودک رفتار خوبی از خود نشان نمی دهد، توجه فوق العاده ای به او نکنید. اگر به خاطر رفتار نامطلوب مورد توجه قرار گیرد، آن را تکرار خواهد کرد. ببینید کودک به خاطر رفتار نامطلوب چه پاداشی می گیرد. این پاداش اغلب توجه فوق العاده ای است که به او می شود، یا آن چه را که می خواهد به او می دهند.

■ باید رفتار نامطلوب را نادیده گرفت، نه این که پاداش داد. رفتار نامطلوب کودک را نادیده بگیرد، مگر هنگامی که باعث شود به فرد دیگری و یا خودش آسیب برساند.

■ به رفتار مناسب پاداش بدهید و این پاداش را بلافاصله انجام دهید تا کودک تشویق شود که برای گرفتن پاداش مجدد باز هم رفتار خوبی نشان بدهد. فقط رفتاری را پاداش دهید که تمایل دارید تا او آن رفتار را درست را یاد بگیرد سپس به تدریج پاداش را متوقف کنید.

■ در صورت امکان از کودک بخواهید آن چه را که خراب کرده است درست کند.

■ هرگز کودک را طوری تنبیه نکنید که به او صدمه برسد. تنبیه کردن رفتار خوب را به کودک یاد نمی دهد. بهترین راه برای از بین بردن رفتار نامطلوب نادیده گرفتن و بی اعتنایی به رفتار بد است.

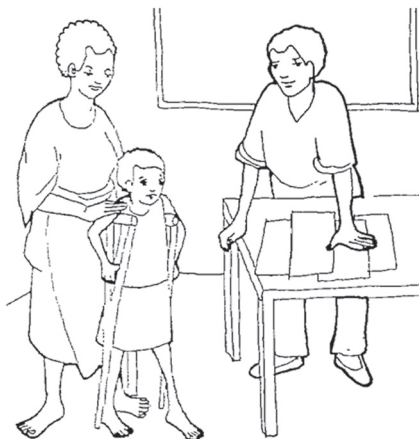
اطلاعات کلی درباره مدرسه رفتن

دوره ی پیش از دبستان

■ پدران و مادران باید در منزل برای کودکان خودانگیزه ایجاد کنند. بیان اتفاقاتی که در منزل و در محیط جامعه رخ می دهد به ایجاد انگیزه در کودکان کمک می کند. کودکان با پرسش و پاسخ پدر و مادر تشویق می شوند پدران و مادران باید با فرزند خود بازی کنند و آن ها را به بازی کردن با بقیه بچه ها تشویق کنند. توان یار محلی کتابچه ای دارد با عنوان فعالیت های بازی که مربوط به راه های ایجاد انگیزه در میان کودکان پیش دبستانی است می توانید از این کتاب کمک بگیرید.

کودکان باید در زندگی خانوادگی و فعالیت های اجتماعی شرکت کنند و تشویق شوند که همراه خانواده ی خود به مراسم مذهبی میهمانی ها و غیره بروند این کار هر چه زودتر آغاز شود بهتر است یکی از راه های ایجاد انگیزه و پرورش فکر کودکان این است که دوره ی پیش دبستانی را بگذرانند.

■ اگر در منطقه ی زندگی شما مهد کودک وجود دارد به پدران و مادران کودکان معلول توصیه کنید قبل از شروع دبستان آن ها را به مهد بفرستند، زیرا علاوه بر آنکه مهد کودک آنان را برای شروع دوره ابتدایی آماده می سازد، بلکه در کودکان معلول انگیزه ایجاد میکند تا توانایی های خود را پرورش دهند. این کودکان باید در همان سن بقیه کودکان به مهد کودک بروند و تا زمانی که برای شروع دوره ابتدایی آماده نشده اند، آن را ادامه دهند به همین دلیل گاهی لازم است بیش تر از بچه هایی که سالم هستند در دوره پیش از دبستان آموزش ببینند.

شروع مدرسه

■ وقتی کودک معلولی برای بار اول به مدرسه آورده میشود، با همراه او حرف بزنید و درباره معلولیت وی اطلاعاتی کسب کنید، ببینید کودک چه توانایی هایی دارد و با وجود معلولیت خود چه کارهایی می تواند انجام دهد هم چنین توان یار محلی را ملاقات کنید و در مورد آموزشی که آن کودک در منزل می بیند، با او به

گفت و گو پیردازید در مورد هر مشکلی که احتمالاً کودک دارد. از وی سؤال کنید.

■ به خانواده ی کودک بگویید که در منزل برای کمک به تحصیل وی در مدرسه چه کارهایی بکنند.

آماده کردن بقیه ی کودکان و اولیای آن ها

■ درباره انواع معلولیت ها مخصوصاً معلولیت هایی که احتمالاً بچه ها در مدرسه یا بیرون از منزل دیده اند، با آن ها صحبت کنید. برای انجام این کارها می توانید از یک بزرگسال معلول خواهش کنید به مدرسه بیاید و برای بچه ها حرف بزند.

■ برای بچه ها شرح دهید که معلولیت در نتیجه بیماری یا حوادث مختلف به وجود می آید، مثلاً توضیح دهید که عفونت چشم یا گوش ممکن است باعث نابینایی یا ناشنوایی شود، یا به علت سقوط از پشت بام یا درخت ممکن است از نظر حرکتی دشواری هایی به وجود آید.

■ برای این که به بچه های مدرسه کمک کنید تا کودکان معلول را در میان خود بپذیرند و با معلولیت آن ها آشنا شوند. شرایط این افراد و کارهایی را که می توانند انجام دهند. برای آنها توضیح دهید به این منظور در پایان کتابچه قصه های مناسبی وجود دارد. به بچه ها بگویید نقاشی های این قصه ها را رنگ کنند.

■ بچه ها را تشویق کنید تا نمایش هایی اجرا کنند. سعی کنید که موضوع و داستان نمایش ها طوری باشد که نگرش مثبت بچه ها را نسبت به افراد معلول تقویت کند.

■ به کودکان پیاموزید برای یکدیگر قصه بگویند و یا نمایش هائی را بدون استفاده از کلام اجرا کند. به آن ها پیاموزید با استفاده از حالات صورت و حرکات دست ها، پاها و بدن آن چه را که در نظر دارند، نشان دهند. بدین ترتیب کودکانی که برقراری ارتباط برایشان مشکل است نیز می توانند به راحتی در قصه گویی و اجرای نمایش شرکت کنند.

■ برای سایر بچه ها توضیح دهید که این کودکان تفاوتی با آن ها ندارند، فقط چون در بعضی کارها مشکل

دارند، باید بعضی وقت ها توجه بیشتری به آن ها شود.

■ به این کودکان کمک کنید تا با سایر بچه ها دوست شوند. این رابطه باعث می شود که در آنان احساس ایمنی و مقبولیت به وجود آید. از آنها بخواهید به دیگران نشان دهند چگونه وسایل کمکی خود را به کار می برند، مثلاً اگر کودکی چوب زیر بغل دارد، بگذارید بچه های دیگر نیز چند قدمی با چوب زیر بغل این کودکان راه بروند.

■ نباید بیش از حد از این کودکان مواظبت کرد و نباید با آنان رفتار تحقیر آمیز داشت.

■ گاهی اولیای شاگردان کلاس خود را، از آن چه در مدرسه می گذرد با خبر کنید. در چنین جلسه هایی در مورد کودکان معلول حرف بزنید. برای پدران و مادران شرح دهید چرا این کودکان باید مثل کودکانی که معلولیت ندارند به مدرسه بیایند. از آن ها بخواهید فرزندان خود را تشویق کنند که این کودکان را در میان خود بپذیرند در صورت امکان، قبل از پذیرش کودک معلول در کلاس جلسه ای با پدران و مادران تربیت دهید و آن ها را آماده کنید. از والدین بخواهید به شما کمک کنند تا این کودکان توسط همکلاسی های خود پذیرفته شوند.

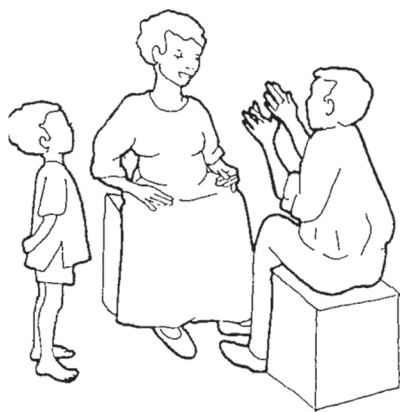
در مدرسه

■ کودک معلول از بعضی جهات با کودکانی که معلولیت ندارند تفاوت دارد. معلولیت برخی کودکان جزیی است و آن ها به توجه چندانی نیاز ندارند. برای مثال کودکی که ضعف بینایی یا شنوایی دارد و از عینک و سمعک استفاده می کند، اگر جلوی کلاس بنشیند ممکن است بتواند به خوبی درس را دنبال کند. کودکی که مشکل حرکتی زیادی دارد وقتی بتواند سر کلاس حاضر شود و جایش مناسب باشد شاید نیازمند توجه ویژه ای نباشد. کودکانی که از لحاظ بینایی، شنوایی و یادگیری مشکل های زیادی دارند، بیش تر نیازمند کمک دیگران می باشند.

■ از توان یار محلی بخواهید شما را به خانواده هائی که فرزند معلول آنها را نمی شناسید معرفی کند.

■ هر قدر می توانید درباره ی شاگردان معلول خود اطلاعات کسب کنید و این کار را از طریق صحبت کردن با آنها، با پدر و مادر آن ها و توان یار محلی انجام دهید. بدین ترتیب می توانید هرکاری که به طور جداگانه برای هر کودک لازم است، با استفاده از راهنمایی های این کتابچه برنامه ریزی کنید.

■ ببینید آیا کودک از خدمات ویژه ی توانبخشی که احتمالا در روستا یا ناحیه ی شما وجود دارد، استفاده می کند یا نه .

■ بعد از آن که کودک مدرسه رفتن را آغاز کرد ، گاه گاه به خانه ی او بروید و در صورت امکان با پدر و مادرش صحبت کنید و ببینید برای آموزش کودک چه کاری انجام می دهند. اگر آموزش کتابچه ها تمام نشده است دقت کنید تا چه حد پیشرفت کرده اند. از آن ها بپرسید برنامه های آنان برای آینده فرزندشان چیست. ببینید چگونه می توانید بهتر با خانواده همکاری کنید.

■ بپرسید آیا کودک از دارو استفاده می کند، یا نه؟ و آیا موقعی که مدرسه است باید از دارو استفاده کند.
■ بپرسید آیا کودک و والدین او در مورد مدرسه رفتن او مشکلی دارند یا نه ، ببینید آیا خانواده فکر می کند سایر بچه ها به کودک کمک می کنند و آیا مساله ای پیش نیامده است.

■ گاهی ممکن است مشکلاتی بین کودک معلول و سایر کودکان مدرسه ایجاد شود. در این صورت با سایر کودکان مدرسه گفت و گو کنید و مساله را با آن ها در میان بگذارید. اگر احساس می کنید که اولیای بچه ها می توانند در این مورد کمک کنند، ازتوان یار محلی بخواهید برای تشکیل جلسه ای با شرکت پدر و مادرها به شما کمک کند.

■ در این جلسه در مورد مشکلی که میان بچه ها پیش آمده برای والدین صحبت کنید و درباره چگونگی حل آن با آنان مشورت کنید. از ایشان بخواهید در حل مشکلات کمک کنند. آنها می توانند نیازهای ویژه ی کودک معلول و نحوه ی کمک به او را برای فرزند خود شرح دهند

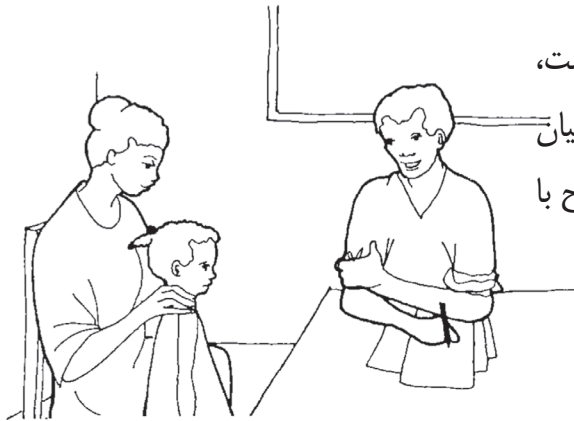
■ کودکان دیگر را تشویق کنید نسبت به کودکان معلول احساس مسئولیت نمایند.

برای انجام این کار یک همراه از میان همکلاسی های کودک معلول برای او انتخاب کنید. از این همراه بخواهید در کارهای عملی مثل دستشویی رفتن، غذا خوردن ، مسافرت علمی و غیره دوست خود را یاری کند. برایشان شرح دهید که گاهی لازم است با حرف و عمل از این کودکان در برابر دیگران پشتیبانی کنند. با از میان برداشتن موانع فیزیکی یا ارتباطی، پدران و مادران و سایر کودکان را با استفاده از

روش های پیشنهادی در این کتابچه آماده کنید.

والدین کودک معلول را در جریان برنامه های کلاسی قرار دهید و از آن ها بخواهید درخانه به او کمک کنند.

■ اگر برخورد هر یک از شاگردان با کودک معلول غلط است، پدر و مادر وی را ملاقات کنید، موضوع را با آن ها در میان بگذارید از آن ها بخواهید فرزند خود را در مورد رفتار صحیح با این کودکان راهنمایی کنند.

■ ممکن است احساس کنید وقت کافی جهت توجه به کودک معلول را در کلاس خود ندارید در این صورت تقاضا کنید داوطلبی در اختیار شما قرار دهند تا زیر نظر شما بیش تر به او کمک کند. از طریق تماس با توان یار محلی میتوانید این کار را انجام دهید.

■ توانایی و هوش بسیاری از کودکان معلول با کودکان عادی برابر یا در بعضی مواقع بیش تر از آن هاست. این کودکان می توانند برای شما و سایر کودکان بسیار مفید واقع شوند. توانایی های هر یک از آن ها را شناسایی کنید و به هر یک کمک کنید تا آن توانایی ها را به کار گرفته و پرورش دهد.

■ اطمینان حاصل کنید وقتی که درس می دهید آنان بتوانند شما را ببینند و صدایتان را بشنوند. کمک کنید آن چه را که می گوئید، به راحتی بفهمند، روی تخته با خط خوانا بنویسید، به نحوی که بتوانند آن را بخوانند. هم چنین اجازه دهید کودک معلول جلوی کلاس بنشیند. بدین ترتیب می تواند بهتر ببیند و بشنود.

■ وقتی صحبت می کنید بچه ها و مخصوصا کودکان معلول حتما باید چهره ی شما را ببینند.

■ برای این که آن چه را که درس می دهید بهتر بفهمند در صورت امکان از نقاشی، عکس و مدل استفاده کنید.

■ کودکان را وادار کنید درباره ی آن چه می گوئید بیندیشند و از شما سوال کنند. به آن ها کمک کنید تا افکار خود را منظم کنند و پیش خود تمرین کنند.

■ وقتی کودک مطلب تازه ای یاد می گیرد خوشحالی خود را نشان دهید تا عشق به یادگیری در او تقویت شود.

■ هر چند وقت یکبار، گروه های کوچکی در کلاس تشکیل دهید و از آن ها بخواهید راجع به موضوعی با هم صحبت کرده یا فعالیت خاصی را انجام دهند. یا از آن ها بخواهید راجع به موضوعی که آن روز یاد گرفته اند، باهم صحبت کنند.

بعضی از کودکان در گروه های کوچک بهتر یاد می گیرند تا با دانش آموزان کل کلاس، کار کردن در گروه های کوچک هم چنین به کودکان کمک می کند تا یکدیگر را بهتر بشناسند.

■ به طور کلی کودکان برای نقاشی و نوشتن از دست راست استفاده می کنند. اما برخی از آن ها چپ دست هستند. اجازه دهید کودکان از هر دستی که دوست دارند، استفاده کنند.

■ کودکان معلول را در تمام فعالیت های مدرسه از قبیل مسافرت علمی، بازی و ورزش شرکت دهید. برخی از کودکان معلول نمی توانند در تمام فعالیت های مدرسه، مثل ورزش، شرکت کنند. زمانی که دیگران به فعالیت هایی مشغولند که از عهده این کودکان بر نمی آید، کارهای مناسبی را برای او در نظر بگیرید.

فعالیت ها و تمرین های بدنی

■ تمرین های بدنی به سلامت و تناسب اندام همه کودکان کمک می کند. وقتی بچه های کلاس ورزش دارند، اطمینان حاصل کنید که کودکان معلول هم تمرین هایی را که می توانند انجام دهند.

■ بعضی از کودکان نمی توانند در بازی های پر تحرک شرکت کنند.
بنابراین بازی هایی را ترتیب بدهید که نیاز به تحرک کم تر داشته باشند
و یا حتی انجام آن ها به صورت نشسته ممکن باشد. از تمام بچه های
کلاس بخواهید در این بازی ها شرکت کنند.

■ ابتکاری انجام دهید تا کودکان نابینا، بتوانند با توپ
بازی کنند برای مثال زنگی درون توپ قرار دهید تا
وقتی توپ حرکت می کند صدای آن را بشنوند.

■ بسیاری از کودکان به دلیل معلولیت خود، نمی توانند به راحتی
حرکت کنند یا آواز بخوانند. لیکن از موسیقی لذت می برند. کودکانی که
مشکل های یادگیری دارند از موسیقی لذت می برند . حتی
کودکانی که ضعف شنوایی دارند گاهی از موسیقی، به خصوص
موسیقی که ریتم تند داشته باشد خوششان می آید. همراه موسیقی
بسیاری از فعالیت ها را می توانید با کودکان انجام دهید.

نمونه بازی هایی که می توان به کودکان آموخت

در زیر نمونه بازی هایی ارائه شده است که می توانید به کودکان بیاموزید :

بازی اول

- یکی از بچه ها انگشت خود را روی گوش هایش می گذارد.
- کودک دیگری داستان خنده داری برای بقیه تعریف می کند.
- یکی از بچه ها وانمود می کند که آموزگار است و از هر نفر می خواهد

به پرسش های داستان پاسخ دهد.

■ وقتی معلم پرسش ها را تمام کرد. به کودکی که گوش هایش را گرفته بود می گوید انگشت هایش را بردارد و برای بقیه بگوید در نتیجه ی نشنیدن داستان چه احساسی به او دست داده است. از او می خواهد که هر چه را که از حالت صورت و حرکات معلم و بچه ها فهمیده است تعریف کند.

■ باید به هر کودک نوبت برسد تا گوش هایش را بگیرد. با این کار کودکان مشکلات کودکان ناشنوا را تا حدودی درک می کنند.

کودکی که بتواند با مشاهده ی حالت صورت و حرکات دیگران بیشترین قسمت داستان را تعریف کند برنده است.

بازی دوم

■ یکی از بچه ها چشم هایش را می بندد و در وسط دایره ای که از بچه های دیگر تشکیل شده است، می ایستد.

■ اطراف پاهای کودک سنگریزه، گردو، یا اشیای کوچک دیگر قرار دهید.

■ بچه های دیگر یکی یکی سعی می کنند آهسته نزد کودکی که چشم هایش بسته است بروند او نیز باید بفهمد و بعد صورت هر یک از آن ها را لمس کند و حدس بزند کیست. برای این کار فقط یک دقیقه وقت دارد.

■ کودک وسطی نام هریک از بچه هایی را که صورتشان را لمس می کند حدس می زند. تعداد آن ها را بشمارید تا ببینید چند حدس او صحیح بوده است.

باید به هر کودک نوبت برسد که در وسط بایستد. کسی که حدس درست او بیشتر از همه باشد، برنده است. با این بازی کودکان مشکلات افراد نابینا را بهتر درک می کنند.

مهارت های اولیه زندگی روزمره

■ برخی کودکان معلول نمی توانند مهارت های لازم زندگی روزانه را به همان راحتی کودکان دیگر یاد بگیرند باید به این کودکان فرصت داد تا فعالیت هایی را که در کلاس لازم است عملاً انجام دهند. زیرا کودکان مهارت های عملی زندگی روزانه یا کارهایی که آنان را برای شغل

آینده شان آماده می کند را خیلی آسان تر یاد می گیرند. برای تمرین عملی مهارت ها، به کودکان وقت بدهید.

■ به کودکان رعایت بهداشت و مهارت های اولیه روزانه را بیاموزید. به آنان یاد بدهید که چگونه دندان های خود را مسواک کنند، به حمام بروند و خود و لباس هایشان را بشویند. به توالت بروند و بعد خود را تمیز کنند. برایشان شرح دهید که چرا باید این کارها را انجام دهند.

به همه ی کودکان و هم چنین کودکان معلول آموزش بدهید که کلاس و حیاط مدرسه را تمیز نگاه دارند. برای نظافت خانه ی خود نیز احساس مسئولیت نمایند. به آنها بیاموزید موقع غذا خوردن، بهداشت را رعایت کنند. اگر آب لوله کشی نیست، حتما آب جوشیده بنوشند، میوه و سبزیجات نشسته را نخورند. از ظروف تمیز استفاده کنند و دست هایشان را به طور مرتب با آب و صابون بشویند. برایشان شرح دهید چگونه این کارها موجب پیشگیری از بیماری می شود.

■ در مورد بیماری هایی که در محل زندگی شما رایج است و احتمالا سبب معلولیت می شود توضیح دهید و این که چه چیزی موجب بیماری می شود. هم چنین راه های مختلف پیشگیری از بیماری ها را به آنها بیاموزید. مثلا شرح دهید چه نوع غذایی بخورند تا پروتئین و ویتامین داشته باشد. برایشان توضیح دهید که اگر تغذیه ی خوبی داشته باشند کم تر بیمار می شوند. توضیح دهید واکسن زدن، از بیماری های مشخصی جلوگیری می کند. به آنها بگویید خودشان، برادران و خواهرانشان باید واکسن بزنند تا از معلولیت های ناشی از بیماری پیشگیری کنند و طریقه واکسیناسیون را برایشان شرح دهید.

ضررهای خوردن داروی بی مورد، استفاده از نوشابه های الکلی و سیگار کشیدن را شرح دهید. به آن ها بگویید آبی را بنوشند که اول جوشانده و بعد سرد شده باشد. جوشاندن آب میکروب های بیماری را از بین می برد.

■ بچه ها را تشویق کنید که مواظب تندرستی خود باشند. برایشان توضیح دهید باید هنگام بیماری بدون تاخیر نزد بهورز بروند. به آنها بگویید که چرا باید به حرف های آنان گوش کنند.

■ اگر نمی توانید این چیزها را به آن ها یاد بدهید از بهورز بخواهید به کلاس شما بیاید و با بچه ها صحبت کند.

■ به کودکان بیاموزید چگونه در منزل و مدرسه از وقوع حوادث جلوگیری کنند. و وقتی کارد و سایر اشیاء نوک تیز را در دست دارند، مراقب باشند. هم چنین بدون کمر بند ایمنی از درخت های بلند بالا نروند. آن ها را از خطر جاده ها و آتش های بدون حفاظ آگاه کنید. و بگویید از دست زدن به مواد شیمیایی و سم هایی که در منزل و مزرعه است، خودداری کنند.

■ به کودکان کمک های اولیه ی ابتدایی را یاد بدهید تا بدانند با بریدگی ها، سوختگی ها و زخم های کوچک چه کار کنند تا از خونریزی جلوگیری شود و اگر نمی دانید که چطور باید این کار را به بچه ها یاد داد از بهورز بخواهید به کلاس شما بیاید و آن ها را آموزش دهد.

■ اگر امکان داشته باشد چند حیوان مثل بز، خرگوش و مرغ را در مدرسه نگاه دارید. به کودکان یاد دهید چگونه از آن ها مراقبت کنند.

■ به کودکان بیاموزید چگونه خیاطی کنند تا بتوانند لباس های خود و خانواده شان را رفوکنند.

■ یک باغچه برای مدرسه درست کنید تا بتوانند در آن جا سبزی و حبوبات بکارند و پرورش دهند.

■ به بچه ها بیاموزید سبزی را از این باغچه چیده و بپزند. و هم چنین طرز پختن غذاهای ساده و مقوی را یاد دهید.

■ بچه ها را تشویق کنید هنگامی که کسی در خانواده وسیله ی ساده ای را تعمیر می کند، تماشايش کنند تا این کار را در حد ممکن یاد بگیرند.

از بچه هایی که تعمیرهای ساده را یاد گرفته اند. بخواهید این کارها را به سایر بچه ها یاد دهند.

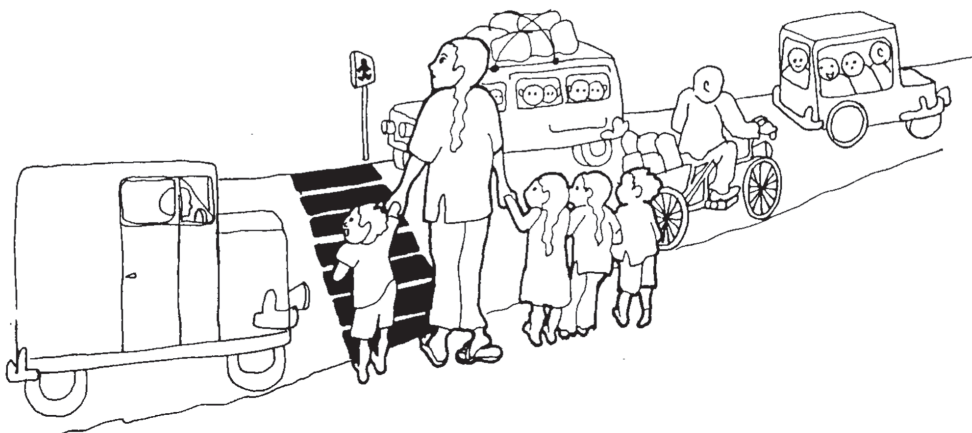
■ فعالیت های گروهی را برای بچه ها ترتیب دهید که برای جامعه هم مفید باشد. مثلاً تمیز کردن اطراف روستا، جمع آوری هیزم، درست کردن یک توالت، تمیز کردن جوی یا نهر. چنان چه دریاچه و رودخانه ای نزدیکی شما هست. بچه ها را به کنار آن ببرید و اجازه بدهید در آب بازی کنند.

■ اگر در نزدیکی شما رودخانه یا دریا هست به بچه ها شنا یاد بدهید تا زمان بازی در آب امنیت بیشتری احساس کنند. اگر نمی توانید به آنها شنا یاد بدهید فرد دیگری را پیدا کنید که این کار را انجام دهد.

■ عبور از جاده یا خیابان را به بچه ها یاد بدهید.

بچه ها را کنار جاده یا خیابان ببرید به آن ها یاد دهید از کنار خیابان، مقابل جهتی که اتومبیل می آید، حرکت کنند.

■ وقتی به بچه ها آموزش می دهید که چه طور از جاده عبور کنند. بگوئید اول مواظب وسایل نقلیه ای باشند که ممکن است از هر دو طرف بیاید و فقط زمانی به تنهایی از جاده عبور کنند که خلوت باشد یا وسایل نقلیه توقف کرده باشند.

چند بار با بچه ها از جاده و خیابان عبور کنید و در همان حال شرح دهید که چطور این کار را بکنند. چنانچه علائمی وجود دارد که محل عبور عابر پیاده را نشان می دهد. به آن ها یاد بدهید از این محل بگذرند. اگر کودکی خوب نمی بیند، از سایر بچه ها بخواهید به او کمک کنند. سپس از بچه ها بخواهید به تنهایی از جاده عبور کنند اما مواظب آنها باشید. وقتی مطمئن شدید که تمام بچه ها می توانند بدون خطر و به تنهایی از جاده بگذرند. به آموزش مطالب دیگری بپردازید.

اطلاعات بیش تر در مورد معلولیت ها

■ مجموعه ی آموزشی توان بخشی مبتنی بر جامعه حاوی کتابچه هایی هست که به آموزش کودکان معلول در منزل مربوط می شود. وقتی کودک معلولی در کلاس شما پذیرفته می شود. از توان یار محلی این کتابچه را بخواهید و مطالعه کنید تا در مورد نوع معلولیت و آموزش کودک در منزل اطلاعات بیش تری به دست آورید.

کودکانی که مشکل بینایی دارند.

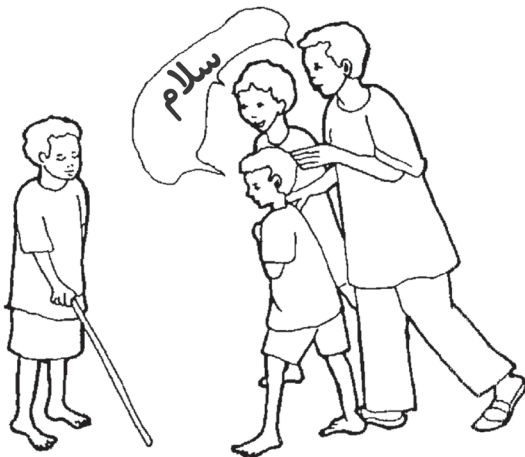
■ ممکن است برخی از کودکان ضعف بینایی داشته باشند شاید چشم بعضی از آنها خیلی ضعیف باشد و شاید بعضی ها هیچ چیز را نبینند.

■ وقتی کودک نابینا برای بار اول پیش شما می آید، پدر و مادرش را به تنهایی ملاقات کنید. به او بگویید چه کسی هستید و کارتان چیست و اجازه دهید شما را لمس کند.

■ سپس کودک را به همکلاسی هایش معرفی کنید. برای همه ی آنها توضیح دهید برای کودکی که مشکل بینایی دارد، چه چیزی مهم است. شرح دهید که این کودک مثل هر کس دیگر باید به مدرسه برود. به کودکان بگویید که او به کمی توجه ویژه نیاز دارد و از آنان بخواهید در صورت لزوم به او کمک کنند.

■ شاگردان کلاس را به کودک معرفی کنید و اگر نمی تواند ببیند، نام برخی از آن ها را به او بگویید. اجازه دهید کودک با هر یک از آن ها صحبت کند تا صدا و نام آن ها در حافظه اش بماند. اجازه دهید کودک آنها را لمس کند، سپس نام بقیه ی بچه ها را به او بگویید تا بدین ترتیب کم کم همه را بشناسد.

■ کودکانی که مشکلات بینایی دارند، نمی توانند افراد پیرامون خود را بشناسند. آنها نمی توانند ببینند با چه کسی ملاقات می کنند. وقتی با یک کودک کم بینا مواجه می شوید، با او صحبت کنید. در این صورت کودک می فهمد که شما آنجا هستید. به کودکان مدرسه هم بگویید که همین گونه رفتار کنند.

■ کودکانی که خیل کم می بینند یا اصلاً نمی بینند اغلب سعی می کنند از راه دست زدن، گوش دادن، بوییدن اشیاء، و زبان زدن به بعضی چیزها درباره ی آن ها اطلاعاتی کسب کنند. اجازه دهید کودکان از روش های متفاوت برای شناختن آن چه در پیرامون شان است، استفاده کنند. مراقب باشید اگر کودک به چیزی دست می زند، خطری برایش نداشته باشد.

■ شکل کلاس و مدرسه را برای او تعریف کنید.

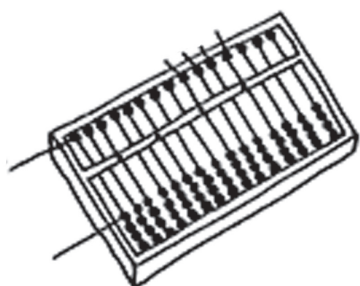
■ کودک را در اطراف مدرسه بگردانید و آن چه را نمی بیند، برایش شرح دهید.

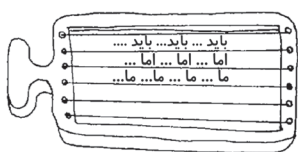
■ ترتیبی دهید کودکانی که ضعف بینایی دارند جلوی کلاس بنشینند، چنان چه کودکی در مدرسه شما هست که می تواند کمی ببیند و کاملاً نابینا نیست، او را تشویق کنید از همان میزان بینایی که دارد کاملاً استفاده کند. اطمینان حاصل کنید که برای کار کردن، نور کافی وجود داشته باشد.

■ روی تخته با حروف درشت بنویسید و به بقیه ی کودکان نیز بیاموزید که با حروف درشت بنویسند.

■ هر کودکی که مشکل بینایی شدید دارد باید یک خواننده داشته باشد تا به او کمک کند. این خواننده کتاب ها را برای کودک نابینا می خواند و آن چه را که لازم است در کتاب ببیند برای او تعریف می کند تا کودک مطالب را یاد بگیرد. برای هر کودک از میان کودکان بزرگ تر، همکلاسی ها یا دوستانش خواننده ای انتخاب کنید.

■ از چرتکه و یا هر وسیله دیگری که مناسب است برای آموزش حساب به کودکی که مشکل بینایی دارد استفاده کنید.

■ همان گونه که در تصویر نشان داده شده است با استفاده از چوب، قطعات سیم و مهره چرتکه ای بسازید و طرز استفاده از آن را به کودک بیاموزید:

کودکی که می تواند کمی ببیند قادر است خواندن و نوشتن را مانند سایر کودکان یاد بگیرد. در ابتدا نوشتن حروف و اعداد را به او بیاموزید. آموزش را می توانید با نوشتن با گچ روی تخته آغاز کنید. رشته های نخ را روی آن نصب کنید تا کودک بتواند هنگام نوشتن خطوط نخی را حس کند.

■ وقتی کودکی استفاده از کاغذ را آغاز می کند. نخی را به همان نحو روی قطعه ای از چوب نصب کنید و کاغذ را زیر نخ قرار دهید.

■ با استفاده از روش مخصوص، کودکانی که ضعف شدید بینایی دارند می توانند خواندن و نوشتن را یاد بگیرند. این روش بریل نامیده می شود. ممکن است در برخی مناطق به معلم نابینایان که بریل بلد است، دسترسی باشد. در این مورد با توان یار محلی صحبت کنید و سوال کنید که آیا امکان دارد این معلم به شاگرد شما خط بریل را آموزش دهد. آموزش استفاده از بریل، با روزانه یک الی دو ساعت، حدود سه یا چهار ماه طول می کشد. اگر امکان آموزش روش بریل وجود ندارد، باز هم می توان به کودکی که نمی تواند ببیند درس ها را آموخت. این کار با گوش دادن امکان پذیر است. کودک باید آن چه را آموزش داده شده است در منزل تکرار کند. هم چنین با کارهایی که همراه با کودکان دیگر انجام می دهد، می تواند یاد بگیرد.

کودکانی که مشکل شنوایی و یا گویایی دارند

■ اگر به کودکانی که مشکل شنوایی و یا گویایی دارند کمک نشود، غالباً با دیگران ارتباط برقرار نمی کنند یا خیلی کم ارتباط برقرار می کنند.

برقراری ارتباط عبارت است از فهمیدن آن چه دیگران به ما می گویند و فهماندن اندیشه ها، نیازها و احساس های خود به دیگران.

■ ما با روش های گوناگون با یکدیگر ارتباط برقرار می کنیم

■ از راه شنیدن و صحبت کردن.

■ از راه تکان دادن دست ها، اجزاء صورت و بدن.

■ از راه خواندن و نوشتن.

■ جهت برقراری ارتباط، همه ی این روش ها را به کار می بریم، ولی اغلب

از شنیدن و صحبت کردن استفاده می کنیم.

■ بنابراین اگر به کودکانی که کمبود شنوایی و اشکال گفتاری دارند کمک

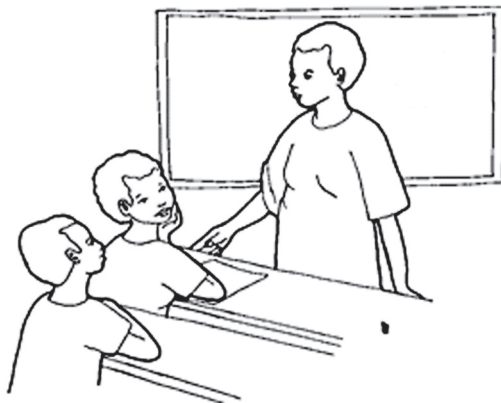
نشود در برقراری ارتباط با دیگران مشکل خواهند داشت.

مشکل برقراری ارتباط

■ برخی از کودکان که ناشنوا به دنیا می آیند، ممکن است نتوانند حرف زدن را یاد بگیرند و باید برای بیان اندیشه ها، نیازها و احساسات خود روش های دیگری را یاد بگیرند.

■ کودکانی که کمبود شنوایی دارند، ولی صداهای بلند را می شنوند، برقراری ارتباط از راه شنیدن و صحبت کردن را به کندی یاد می گیرند، باید به آن ها آموزش داد که گوش کنند و حرف بزنند و از روش های دیگری هم برای برقراری ارتباط استفاده کنند.

■ برخی از کودکان می توانند بشنوند، اما نمی توانند خوب حرف بزنند. به چنین کودکانی باید آموزش داد تا بهتر حرف بزنند. نحوه ی انجام این کار در کتابچه ی آموزشی شماره ۷ که توان یار محلی به شما می دهد، شرح داده شده است. اگر برای فرد معلول سخن گفتن امکان ندارد، باید برای بیان اندیشه ها، نیازها و احساسات کودک روش های دیگری را به او آموزش داد.

■ کودکانی که مشکل شنوایی یا گویایی دارند گاهی بازیگوش

می شوند، مثلاً مدت طولانی به یک چیزی توجه نمی کنند

یا به دقت به چیزی که گفته می شود گوش نمی دهند. اگر

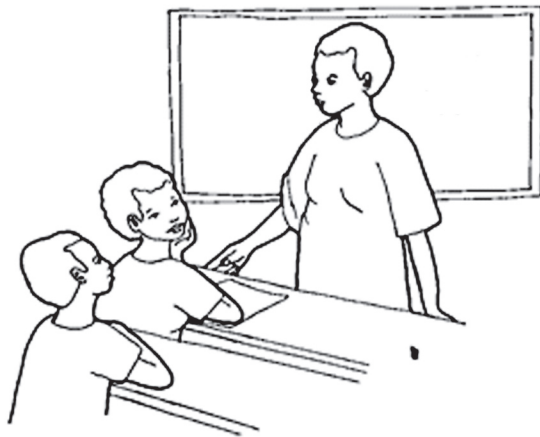
به اندازه ی کافی توجه نمی کنند برای جلب نظر آن ها باید

روشهایی پیدا کنید تا به گوش دادن علاقه مند شوند.

ارتباط برقراری کردن با کودکی که مشکل شنوایی دارد

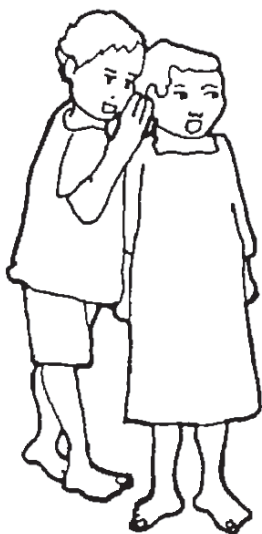
■ اگر در کلاس شما شاگردی هست که نمی تواند بشنود یا حرف بزند ، از روشهای متفاوتی برای برقراری ارتباط با او استفاده کنید. از حرف زدن، حرکات دست ، صورت ، بدن و نوشتن استفاده نمایید، به فرد داوطلبی که ممکن است در کلاس به شما کمک کند و به بقیه یاد بدهید که با استفاده از روشهای دیگر با کودک ارتباط برقرار کنند.

■ پیش از صحبت با کودک، توجه او را جلب کنید تا بفهمد که شما با او حرف می زنید.

■ اطمینان حاصل کنید که وقتی حرف می زنید کودک می تواند شما را ببیند و ممکن است صدای شما را بشنود، طوری بایستید که نور روی صورت شما بیفتد تا کودک بتواند به راحتی شما را ببیند.

برخی از کودکان ممکن است وقتی که حرف می زنید با مشاهده ی لب های شما مطلب را بهتر درک کنند. بنابراین زمان حرف زدن دهان خود را نپوشانید، صورت خود را بر نگردانید یا موقعی که روی تخته می نویسید، صحبت نکنید.

■ برخی از کودکان که مشکل شنوایی دارند اگر دیگران نزدیک گوششان حرف بزنند بهتر می شنوند، ببینید آیا این کار به کودکی که شما آموزش می دهید کمک می کند یا نه. اگر این طور است وقتی با او ارتباط برقرار می کنید نزدیک گوش او حرف بزنید و به کودکان دیگر هم بگویید این کار را بکنند.

■ برخی کودکان که مشکل شنوایی دارند اگر دست شان را پشت گوش بگذارند بهتر می توانند بشنوند، بگذارید کودک با هر یک از گوش ها امتحان کند تا بفهمد آیا فرقی به حال او می کند یا نه؟

■ وقتی با کودک ارتباط برقرار می کنید به او وقت بدهید، خوب ببیند، گوش بدهد و فکر کند.

ببینید آیا هر چه می گوئید درک می کند یا نه از کودک چیزی بخواهید و ببینید آیا نسبت به شما واکنش نشان می دهد یا نه. کودک ممکن است به صورت های گوناگون از طریق صحبت و یا اشاره به اشیاء یا ایجاد صدا واکنش نشان دهد.

■ ممکن است بعضی از کلمه ها را صحیح تلفظ نکنند. شکل صحیح کلماتی را که سعی کرده بگویند برای او تکرار کنید. وقتی کلمات را درست می گویند او حتماً باید صورت و حالت لب های شما را ببیند.

■ هم چنین موقع حرف زدن دست های خود را حرکت دهید تا آن چه می گویند برای فردی که گوش می دهد واضح تر باشد. مثلاً برای نشان دادن اندازه ی چیزها از دست ها و بعضی وقت ها نیز از حرکت سر استفاده کنید، مثلاً هنگام گفتن آری یا خیر.

حالت صورت شما هم باید متناسب با حرفی که می زنید تغییر کند. اندوه، شادی، تعجب و بسیاری احساس های دیگر را با چهره خود نشان دهید.

■ هرگاه همراه کودکی هستید که مشکل شنوایی یا گویایی دارد، تا می توانید از حرکات و حالات بدن استفاده کنید. کودک به تدریج مفهوم این حرکات را یاد خواهد گرفت. به بقیه ی کودکان هم بیاموزید که برای برقراری ارتباط با کودک ناشنوا از حرکت دست ها، حالات چهره و حرکات بدن استفاده کنند.

■ حتی اگر ظاهراً کودکی نسبت به شما واکنش نشان نمی دهد، به حرف زدن با او و استفاده از دیگر روش های ارتباطی ادامه دهید تا به تدریج برقراری ارتباط را یاد بگیرد.

- سعی کنید روشهای متفاوتی را که کودکان خواسته های خود را بدان وسیله بیان می کنند، بفهمید. هم چنین برای برقراری ارتباط با کودک از روشهای گوناگون استفاده کنید، تا زمانی که چیزی را می گوئید، درک کند.
- کودکانی که برخی کلمات را می شنوند، می توانند حرف زدن را کم و بیش یاد بگیرند. برخی از این کودکان می توانند یاد بگیرند که مانند بقیه صحبت کنند، عده ای دیگر سعی می کنند حرف بزنند، اما با ایجاد صداهای مشخصی که اغلب دیگران معنی آن ها را می فهمند، موفق می شوند.
- باید همراه با اعضای خانواده، شکل عادی سخن گفتن را به این کودک آموزش دهید تا او در حد امکان به همان شکل صحبت کند. اگر به طرز صحیح با کودک صحبت نکنیم ممکن است با این که کودک می تواند حرف زدن را یاد بگیرد، هیچ وقت در انجام این کار موفق نشود.
- چون این کودکان ممکن است در فهمیدن منظور دیگران یا حرف زدن مشکلاتی داشته باشند، وقت بیش تری در کلاس به آنان بدهید.

روشهای دیگر برقراری ارتباط با کودکان

- در کتابچه های آموزشی ویژه خانواده ای که عضوی در آن مشکل شنوایی یا اشکال گویائی دارد، اطلاعات بیش تری در این مورد آمده است.
- کتابچه آموزشی شماره ۵ در باره آموزش ارتباط را بخوانید. با مطالعه این کتابچه مشاهده خواهید کرد که حرکات بدن، صورت، زبان اشاره، لبخوانی برای ایجاد ارتباط مهم هستند.
- اولین چیزهایی را که این گروه از کودکان خواهند فهمید از طریق حرکات چهره و دست و بدن است. ممکن است اعضا خانواده از انگشتان، دست ها و حرکات معین برای برقراری ارتباط با کودک استفاده کنند. این حرکات را زبان اشاره می گویند.
- اگر خانواده زبان اشاره یا حرکات خاص را بلد است شما و سایر کودکان می توانید این علائم را از آنها یاد بگیرید.
- اگر خانواده با زبان اشاره آشنا نیست، از توان یار محلی خود بخواهید با کسی که این زبان را می داند تماس بگیرد. شاید کتابی برای آموزش زبان اشاره در کشور شما وجود داشته باشد. با استفاده از آن، شما و هم

کلاس های کودک می توانید هر چه لازم است یاد بگیرید. در حدود ۳ تا ۴ ماه و هر روز یک ساعت برای یادگیری زبان اشاره کافی است. در ضمن کودکی را که مشکل شنوایی دارد به یک مرکز سنجش شنوایی راهنمایی کنید تا در صورت نیاز سمعک مناسبی برای او تجویز شود. لب خوانی نیز توانایی دیگری است که کودک می تواند آنرا یاد بگیرد. در این مورد با توان یار محلی صحبت کنید.

کودکانی که مشکل حرکتی دارند.

■ ممکن است برخی در حرکت دادن قسمتی از پا ، دست و تنه یا گردن مشکل داشته باشند و نتوانند بنشینند و یا بایستند و راه بروند، بعضی ممکن است نتوانند مثل کودکان همسن و سال خود از بازوها و دست های خود استفاده کنند.

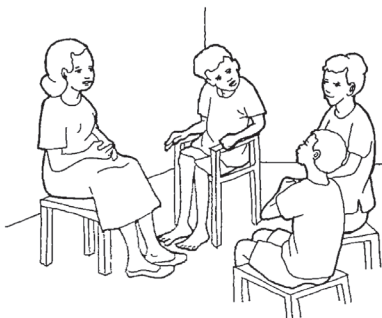
■ ممکن است این قبیل کودکان معلولیت های دیگری هم مثل مشکل شنوایی ، مشکل گویایی و یادگیری داشته باشند.

■ در بسیاری از موارد می توان این کودکان را آموزش داد تا کارهای خودشان را انجام دهند و به مدرسه بروند، شما می توانید این کودکان را مانند بقیه ی کودکان آموزش دهید.

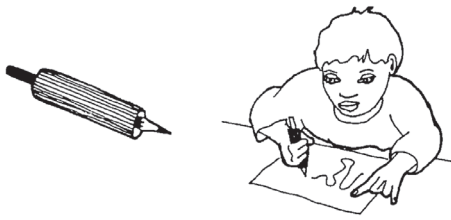

■ شاید لازم باشد برخی از کودکان که مشکل حرکتی دارند با استفاده از عصا، چوب زیر بغل ، بریس و کفش طبی راه بروند. ممکن است تعدادی از آن ها با صندلی چرخدار و برخی به کمک فرد دیگری به مدرسه بیایند.

ترتیبی بدهید که این قبیل کودکان بتوانند به راحتی در مدرسه حرکت کنند. در کلاس هم فضای لازم را برای حرکت کردن آن ها در نظر بگیرید.

■ برخی از کودکان متوجه می شوند با قرار گرفتن بدنشان در وضعیت خاصی در کلاس راحت تر هستند. مثلاً "برخی راحت تر هستند که روی صندلی دسته دار بنشینند. بنابراین نباید مدت طولانی به یک حالت بمانند. ترتیبی بدهید که گاه وضع خود را تغییر دهند.

■ برخی از کودکان در تکان دادن دست های خود مشکل دارند. اگر مداد و قلم آن ها کلفت تر باشد راحت تر می توانند بنویسند. این کار را با پیچیدن پارچه ای به دور قلم و مداد یا با استفاده از نی انجام بدهید.

■ برخی از کودکان اصلاً نمی توانند از دست های خود استفاده کنند و چیزی بنویسند.

■ بعضی از کودکان هستند که کارهای نوشتنی خود را انجام می دهند، شما و یا فرد داوطلبی که به شما کمک می کند، می توانید این بچه ها را در گروه های کوچک تر آموزش دهید. آزمون و امتحانات آن ها را نیز می توان به جای نوشتن، با حرف زدن انجام داد.

کودکانی که در دست یا پا حس ندارند.

■ چنان چه شاگردی در کلاس خود دارید که دست یا پایش بی حس است، از کودک یا خانواده او سوال کنید آیا به توان یار مراجعه کرده است یا نه؟ سوال کنید که آیا کودک باید دارو بخورد یا نه؟ چنان چه توان یار کودک را ندیده است یا دارو نمی خورد او را به بهورز معرفی کنید.

■ کودکانی که در دست ها و یا پاهای خود حس ندارند، ممکن است خیلی بیشتر از سایر بچه ها دست ها و پاهایشان را زخم کنند.

چنانچه زخم های این کودکان درمان نشود ممکن است بدتر شوند. اگر کودکی که در دست یا پا حس ندارد دارای زخمی است که خوب نمی شود، کودک را به بهورز معرفی کنید.

اطمینان حاصل کنید که این کودکان در مدرسه از دستها یا پاهای خود مراقبت می کنند. از توان یار محلی کتابچه ی آموزشی مربوطه را خواسته و مطالعه کنید تا روش مراقبت را یاد بگیرید.

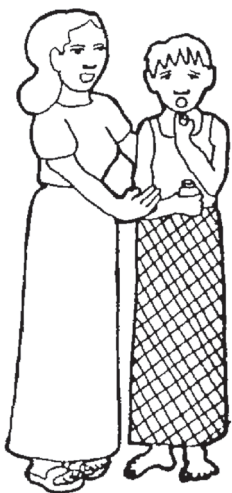
کودکانی که صرع دارند

■ با کودکانی که صرع دارند باید به همان ترتیبی رفتار کنید که با کودکان هم سن و سال آن ها رفتار می کنید.

این کودکان باید در همان سن که بچه های دیگر به مدرسه می روند، مدرسه رفتن را شروع کنند. بدین ترتیب در بیشتر موارد ذهن و جسم آن ها به طور عادی رشد خواهد کرد.

شما نباید اجازه دهید که کودکان یا بزرگسالانی که غش می کنند احساس کنند با بقیه ی مردم تفاوت دارند. آن ها باید در زندگی روزانه خود به این طرف و آن طرف بروند، طوری که انگار هیچ بیماری ندارد.

■ با خواندن کتابچه آموزشی مربوط به افرادی که صرع دارند می توانید یاد بگیرید که در مورد کودکان دارای صرع چه کارهایی انجام دهید.

■ چنان چه لازم است کودکی بین ساعات درس دارو مصرف کند حتماً باید این کار را انجام دهد زیرا در اکثر موارد دارو از غش کردن این گونه کودکان جلوگیری می کند.

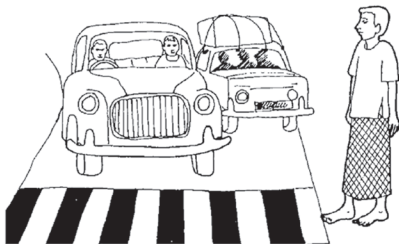
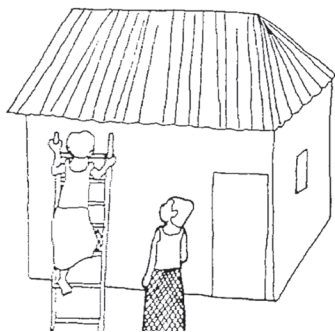
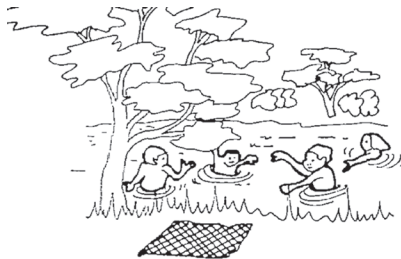
اگر کودک خواب آلود یا ناراحت به نظر می رسد، ممکن است به خاطر دارو باشد. این موضوع را به اعضای خانواده ی او توضیح دهید.

■ اگر در کلاس خود شاگردی دارید که هنگام غش کردن بی اختیار اداریا مدفوع می کند، به خانواده بگویید همیشه همراه کودک یک دست لباس اضافی به مدرسه بفرستند تا بتواند لباس هایش را عوض کند.

■ چنان چه کودکی در کلاس شما غش کند، در کار کلاس وقفه ایجاد می شود. برای کودکان دیگر بیان کنید که چه اتفاقی رخ داده است. به آن ها بگویید که این کودک بعد از غش کردن ، دوباره حالت عادی پیدا می کند آنها نباید از آن چه می بینند بترسند. بعد از آن که کودک به هوش آمد، مجدداً آن قسمت از درس را که پیش از غش کردن تدریس می کردید درس دهید، چون احتمال زیاد دارد که این قسمت از درس را فراموش کرده باشد.

مطالعه کتابچه آموزشی در مورد کسانی که غش می کنند به شما کمک خواهد کرد.
تا اطلاعات لازم را در مورد این کودکان به دست آورید.

ایمنی کودکی که صرع دارد

ترتیبی دهید تا در مدرسه از کودکی که غش می کند، مراقبت های ساده ای به عمل آید تا ایمن باشد. و جراحات شدیدی پیدا نکند. پیشنهاداتی در این مورد به شرح زیر ارائه شده است:

- اگر در نزدیکی محل زندگی او رودخانه ای هست ، نباید به تنهایی در رودخانه شنا کند.

- این کودک نباید از درخت یا نردبان بالا برود.

- بخاری ها باید حفاظ داشته باشد. و نباید خیلی نزدیک آتش بنشیند یا کار کند.

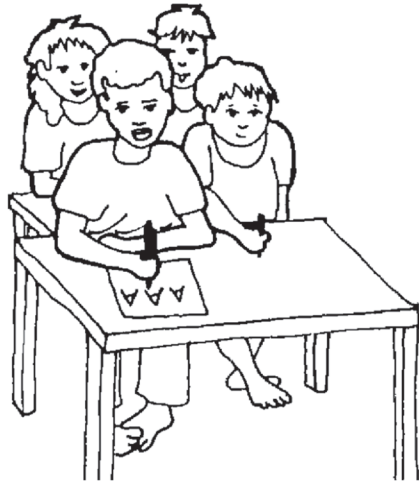
- این کودک نباید مدت درازی به آتش یا نور مستقیم نگاه کند. گاهی ممکن است این کار موجب غش کردن او شود.

- باید به کودک یاد داد با احتیاط بیشتری از جاده عبور کند.

- ممکن است برخی از کودکان در زمان غش کردن سرشان صدمه ببینند، برای جلوگیری از این اتفاق می توانند از کلاه محکمی استفاده کنند. شاید کودکی که شما آموزش می دهید برای حفاظت سرش نیاز به چنین

کلاهی داشته باشد. در این صورت به خانواده بگویید به ترتیب شرح داده شده در کتابچه ی شماره ۲۱ کلاهی تهیه کنند. اطمینان پیدا کنید وقتی که کودک در مدرسه است از این کلاه استفاده می کند.

کودکانی که مشکل یادگیری دارند

■ پیشرفت کودکانی که مشکل یادگیری دارند مانند سایر بچه ها نیست. پیشرفت آن ها معمولاً کند است. و ممکن است بیش تر از حد معینی پیشرفت نکنند.

به همین دلیل کودکی که دشواری یادگیری دارد ممکن است از نظر عقلی مثل کودکان کوچکتر از خود باشد و توانایی هایش از کودکان هم سن و سال خود کمتر باشد. بنابر این بهتر است در کلاس های مربوط به کودکان کوچکتر از خود حاضر شود. در این مورد با توان یار محلی مشورت کنید.

■ ممکن است کودکانی که مشکل یادگیری دارند معلولیت های دیگری هم داشته باشند. شاید با مشکل حرف بزنند یا با اشکال راه بروند و یا دستشان برای نوشتن یا گرفتن اشیا ضعیف باشد.

■ وقتی کودکی هنوز کم سن و سال است (تا حدود ۹ سالگی) می توان نوع کار او را در مدرسه تغییر داد. ابتدا کاری را که کودک می تواند انجام دهد، ارزیابی کنید. برای هر سطح، فهرستی از آن چه که کودکان باید انجام دهند، تهیه کنید. مثلاً برای کودکی که در کلاس سوم است و درس ها و مطالب آموزش داده شده ی کلاس اول را یاد نگرفته است فهرستی بنویسید.

■ ترتیبی بدهید که کودک به کلاس اول برگردد یا این که در کلاس سوم بماند، اما دروس مناسب با سطح خودش را به او آموزش بدهید.

■ ممکن است باز هم کودک خوب درس ها را یاد نگرفته باشد و کلاس را در دو سال طی کند. اگر این کار به کودک کمک می کند که بهتر یاد بگیرد، با اولیای او صحبت کنید و در صورتی که آن ها هم موافق باشند، ترتیبی بدهید که کودک دو سال را در همان کلاس بماند.

■ باید به چنین کودکی کمک کرد که مدرسه را ادامه دهد، حتی اگر نتواند تمام دروس را مانند دیگران یاد بگیرد، باز هم مدرسه به رشد فکری و اجتماعی او کمک می کند. باید ترتیبی داد که این کودکان تا آنجا که ممکن است در مدرسه بمانند. مدرسه رفتن به آنان کمک می کند که وقتی بزرگ شوند، در حد ممکن مستقل تر باشند.

■ هم چنین در مدرسه برای آموزش مهارت های روزانه زندگی به آن ها کمک کنید. مانند استفاده از پول، تشخیص نوشته های روی مواد غذایی، شناسایی مسیر اتوبوس از روی شماره خط و بسیاری فعالیت های ساده ی دیگر.

■ این کودکان نیازمند توجه بیش تری هستند تا احساس ایمنی کنند و توانایی های خود را پرورش دهند. یک فرد داوطلب می تواند به طور جداگانه و در ساعات معین به آن ها آموزش دهد. ترتیبی بدهید که فرد داوطلب موارد ضروری را به این بچه ها یاد دهد.

■ چنان چه در زمینه ی آموزش کودک مشکلاتی دارید، با توان یار محلی خود مشورت کنید تا به کمک او راه حل هایی پیدا کنید.

روش های آموزش به کودک

■ یک کودک را می توان به روش های گوناگون آموزش داد.

■ با استفاده از روش های زیر می توانید به یادگیری کودک کمک کنید:

حرف زدن و صحبت کردن با کودک.

انجام فعالیت ها همراه با کودک و صحبت کردن درباره ی آن ها.

انجام فعالیت هایی که کودک می تواند ببیند و بشنود.

صحبت کردن با کودک درباره ی آن چه که دیگران انجام می دهند.

تشویق کودک به انجام دادن هر چه بیش تر کارها بدون کمک شما.

■ ابتدا دقت کنید چگونه کودک حرف شما را می‌فهمد. شاید با گوش دادن به کلمات یا مشاهده‌ی حالت صورت و حرکات دست‌ها و بدن شما در هنگام انجام کار، یا انجام فعالیتی به همراه شما، منظورتان را بهتر بفهمد.

هر بار فقط بخشی از یک کار را به کودک آموزش دهید. وقتی کودک آن را به خوبی یاد گرفت، بقیه را آموزش دهید.

■ زمانی که کاری را به او یاد می‌دهید برای او تعریف کنید در حال انجام چه کاری هستید.

■ شاید مواقعی باشد که با وجود سعی شما کودک نتواند کارهای تازه را یاد بگیرد. در چنین مواقعی او را به حال خود بگذارید، تا آن چه را که می‌داند ادامه دهد.

دقیقاً توجه کنید چه موقع کودک آمادگی یاد گرفتن موضوع یا کار جدیدتری را دارد. آن گاه از فرصت پیش آمده برای آموزش او استفاده کنید.

■ تعدادی از این کودکان فقط می‌توانند روی یک موضوع و آن هم برای مدت کوتاهی تمرکز کنند. در چنین مواردی آموزش را با کاری شروع کنید که کودک دوست دارد.

■ بدین ترتیب کودک یاد می‌گیرد مدت بیشتری به چیزی توجه کند. وقتی توانست این کار را انجام دهد، چیزهای دیگری را که باید یاد بگیرد، آموزش دهید.

■ اما به خاطر داشته باشید که اگر کودک همان فعالیت‌ها را به مدت طولانی انجام دهد، ممکن است خسته شود و دوست نداشته باشد دوباره آن کارها را تکرار کند. پس اجبار نکنید همان کار را به مدت طولانی و پشت سر هم انجام دهد. دقت کنید که آیا خسته شده است یا نه؟ پیش از آن که خسته شود کار را متوقف کنید.

■ صبور باشید و آهسته با کودک صحبت کنید.

اگر فریاد بزنید یا کودک را بترسانید چیزی یاد نخواهد گرفت. او را کتک نزنید. کتک زدن و فریاد کشیدن به یادگیری هیچ کودکی کمک نمی کند.

چگونه برای یادگیری کودک از جایزه استفاده کنید

■ جایزه کمک می کند که بچه ها سریع تر یاد بگیرند. وقتی کودک به خاطر انجام صحیح کاری پاداش می گیرد، دوست دارد بیش تر یاد بگیرد. به کودک بفهمانید که به خاطر این که یاد گرفته است پاداش دریافت می کند. به محض این که کودک چیزی را به طور صحیح یاد گرفت، به او پاداش دهید.

■ دقت کنید چه چیزی را دوست دارد و همان چیز را به عنوان پاداش به او بدهید.

■ ممکن است پاداش صورت های مختلفی داشته باشد مانند: یک لبخند، آفرین، توجه یا کلمات محبت آمیز. یک چیز خاص مثل میوه یا اسباب بازی. انجام دادن کاری که کودک دوست دارد، مثل بازی یا نقاشی.

■ برای یاد گرفتن کارهای متفاوت، پاداش های مختلف در نظر بگیرید. وقتی کودک کار کوچکی را یاد می گیرد با لبخند یا نوازش به او پاداش دهید. ولی اگر کار مهم تری را یاد گرفت به او پاداش بیش تری بدهید. مانند یک عروسک یا اسباب بازی و یا او را به گردش ببرید. ■ اگر کودکی برای کاری که نباید انجام دهد پاداش بگیرد، ممکن است مجدداً همان کار را بکند.

■ سعی کنید وقتی کاری انجام می دهد که مطابق میل شما نیست، آن را نادیده بگیرید.

اما اگر کودک کاری می کند که ممکن است موجب آسیب رساندن به خود یا کودک دیگری شود، نباید آن حرکت را نادیده گرفت. توجه او را به چیز دیگری جلب کنید و برای انجام کار دیگری تشویقش کنید.

■ برای انجام کاری که به شکل صحیح در زمان و مکان مناسب انجام می دهد به کودک پاداش دهید. کودک با گرفتن پاداش یاد می گیرد کارهایی را به طور متفاوت در زمان و مکان متفاوت انجام دهد. برای مثال یاد می گیرد با افراد مختلف چگونه سلام و احوالپرسی کند. معلولیت انواع مختلفی دارد، کسب اطلاعات در زمینه انواع معلولیت ها به آموزگاران امکان می دهد تا آموزش مفید تری داشته باشند.

کلاس سوادآموزی بزرگسالان معلول

■ ممکن است در محیط شما بزرگسالانی باشند که نتوانند اعداد را بشمارند، مطالبی را بخوانند یا بنویسند. این بزرگسالان حتی اگر معلولیت نداشته باشند، در صورت تمایل باید به کلاس سوادآموزی بروند. باید موقعیتی برای یاد گرفتن، شمردن، خواندن و نوشتن پیدا کنند تا بتوانند برای خود، خانواده و جامعه افراد مفیدتری باشند.

■ سعی کنید برای همه بزرگسالانی که مایلند خواندن و نوشتن را بیاموزند. امکانات شرکت در کلاس های سوادآموزی را فراهم کنید.

■ اگر تعداد بزرگسالانی که باید به کلاس سوادآموزی بروند کم است، می توان آن ها را به کلاس های معمولی مدارس فرستاد. اما چنان چه بزرگسالان بسیاری هستند که به کلاس نیاز دارند، باید کلاس ویژه ای برای آن ها در مدرسه ایجاد کرد.

■ اگر بزرگسالان طی مدت روز گرفتار هستند ترتیب کلاس شبانه را برای آنها بدهید.

ارزیابی از خود

■ بعد از این که مدتی این راهنما را به کار بردید، در درجه اول باید بدانید آیا همه کودکان معلول جامعه شما به مدرسه می روند و بعد این که آیا شرکت کودکان معلول در کلاس شما برای آن ها مفید است یا خیر. آیا کودکی را می شناسید که به خاطر معلول بودن به مدرسه نمی رود. چنانچه پاسخ شما «خیر» باشد، کار خود را خوب انجام داده اید. اگر پاسخ شما «آری» است، علت این که چرا بعضی از بچه ها به مدرسه نمی روند و راه حل آن را پیدا کنید تا آن ها هم بتوانند به مدرسه بروند. اگر بخواهید بدانید آیا مدرسه برای کودکان معلول مفید بوده یا نه؟ می توانید ارزشیابی زیر را انجام دهید:

ارزشیابی کودکان معلول

■ این کتابچه باید نزد شما بماند و به عنوان راهنما، هنگام آموزش کودکان معلول مورد استفاده قرار گیرد. جدول صفحه ی آخر به شما کمک می کند تا پیشرفت شاگردان معلول در کلاس خود را ارزشیابی کنید. برای هر کودک معلول باید جدول جداگانه ای ترسیم کنید.

■ در مورد هر کودکی که درس خود را در کلاس شما شروع می کند، کارهای زیر را انجام دهید:

در ستون های موجود، نام کودک و تاریخ شروع مدرسه را بنویسید.

چند روزی به دقت مراقب کودک باشید و در ستون های زیر تاریخی که نوشته اید علامت «بلی» یا «خیر» بگذارید.

■ کمی بعد پیشرفت کودک را دنبال کنید، مثلاً هر شش ماه ارزشیابی را تکرار کنید و با پاسخگویی مجدد به پرسش های جدول، وضعیت او را از ارزشیابی کنید.

هر بار که موقعیت کودک را ارزشیابی می کنید، تاریخ و پاسخ «آری» یا «خیر» را در ستون مربوط بنویسید تا از پیشرفت کودک مطلع شوید.

■ در قسمت «پیشنهاد های دیگر» مشاهدات خود را در مورد پیشرفت کودک و نیز اطلاعاتی در مورد تماس های خود با پدر، مادر و توان یار محلی را اضافه کنید.

■ اگر بعد از خاتمه ی سال تحصیلی، معلم دیگری عهده دار کار شد، جدول را به او بدهید و تجربیات خود را در مورد رفتار با این کودک به دقت برایش شرح دهید.

جدول پیشرفت کودک

نام کودک:				
تاریخ				پرسش
سه ماه اول	سه ماه دوم	سه ماه سوم	سه ماه چهارم	
آری / خیر	آری / خیر	آری / خیر	آری / خیر	
				حضور مرتب در مدرسه
				کنار آمدن با سایر بچه ها در کلاس
				فهمیدن مطالب آموزشی شما
				ارتباط برقرار کردن با شما
				مورد قبول قرار گرفتن از طرف همکلاسی ها
				ایجاد مزاحمت در کلاس
				بازی کردن با سایر بچه ها
				شرکت در سایر فعالیت های کلاس
				پیشنهاد دیگر

اگر بعد از مدتی تمام پاسخ ها «آری» است. پس می دانید مدرسه آمدن برای کودک مفید بوده است. اگر پاسخ «خیر» است. فهرست ضمیمه را مرور کنید تا به علت آن پی ببرید و ببینید چه کاری در این مورد می توانید انجام دهید.

- ۱- شاید کودک به اندازه کافی به مدرسه نیامده است. بعد از گذشت ۶ ماه دوباره وی را ارزشیابی کنید.
- ۲- شاید به روش صحیح به کودک درس نداده اید، کتابچه راهنمای مربوط به معلولیت کودک را مجدداً بخوانید و به درس دادن ادامه دهید.
- ۳- اگر سایر بچه های کلاس، کودک معلول را در میان خود نمی پذیرند. با آن ها صحبت کنید و سعی کنید نظر آنها را تغییر دهید. با پدران و مادران نیز صحبت کنید تا راه حلی پیدا کنید.